

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

Dionis Cassii Nicaei Adrianvs. Georgio Mervla Alexandrino Interprete.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

D I O N I S C A S S I I N I C A E I

ADRIANVS

G E O R G I O M E R V L A A L E
X A N D R I N O I N T E R
P R E T E.

ADRIANVM NVNQVAM uiuens Traianus ad ^{Adrian⁹ im-} ^{perator.}
optauit: popularis illi erat, educatus sub eo, affinis
deinde: nam illi nupserat sororis Traiani filia, quæ
per omnem uitam cum eo uixit. Legatus Syriae bel-
li Parthici tempore præpositus fuit, neq; ullam egre-
giam dignitatem ab eo accepit. Sed nec Consul nisi
sero fuit. Cæsare autē & imperatore eum, cum Tra-
ianus sine liberis è uita excessisset, Attianus muni-
ceps eius, & Cæsaris procurator, factione Plotinae
quæ illius amore flagrabat, cum uicinus esset & potens, declarauit. Cæterum
pater meus Apronianus, qui tunc Ciliciæ præerat, de illo pleraq; comperta ^{Dionis pa-} ^{ter.}
mihi narrabat, quo ordine & consilio quæque facta erant: & illud in primis,
Mortem Traiani aliquot dies ideo occultam fuisse, ut adoptio procederet, quæ
res deinde ex literis eius ad Senatum patuit. Nam epistolis non ipse, sed Ploti-
na subscripsit: id quod in nullo ante alio fecerat. Erat Adrianus, quando Impe- ^{Adrian⁹ im-} ^{perator ubi} ^{declaratus.} ^{Sønij fides} ^{consecuta.}
rator declaratus fuit, Antiochiæ, quæ metropolis est Syriae. Pridie quàm desi-
gnaretur, somnium tale uidit. Ignis è cælo in nitenti & puro aere in humerum
sinistrum incidit, deinde in dextrum transiijt. Illum exterruit, nec læsit. Scripsit
autem ad Senatum Adrianus, rogans imperium sibi ab eo confirmari: abnu-
ens illud in primis, ut quicquàm sibi, aut tunc, aut alio tempore, ut consuetum
erat, tituli & honoris decerneretur, nisi quod ipse rogasset. Traiani autem ossa, ^{Traiani con-} ^{ditorium.}
in illius columna condidit. Celebrata fuere per multos annos publica spectacu- ^{Parthici lu-} ^{di.}
la, quæ Parthica nominata sunt, quæ tamen sicut & pleraq; alia exoluerunt. Cæ-
terum Adrianus quanquàm humane & moderate imperasset, tamen propter
caedes optimorum quorundam, quos in principio imperij, & antequàm uita de
q cederet,

Adrianus
quas cædes
patrauit.

Adriani ge/
nus.
Adriani eru
ditio.
Adriani stu/
dia.

Adrianus in
uidia labora
bat.

Fauorinus
philosophus
genere Gall.
Dionysius
Milesius.

Libere di/
ctum.

Apollodor⁹
architectus.
Metodæum
forum.

Adrian⁹ ue/
niste depin
xit Veneris
templum.

Sacra uia.
Templi con/
dendi ratio.

cederet, interfici curauerat, multum calumniæ etiam infamiæ subiuit: quapropter minimo minus in deos relatus non fuit. Imperium adeptus, continuo occidi uoluit Palmum, Celsum, Nigrinum, & Lusium: partim quia in uenatione insidias illi struxisse dicebantur, partim alio crimine insimulati: quod scilicet plurimum potentia, opibus item, atque gloria pollerēt: quos neque indicta causa damnauit. Nec ægre tulit, quod hi causam dicerent, Imo patrociniū & defensionem eorum suscepit: quin etiam iurauit suo iussu occisos non esse. Sub finem uitæ, fuere petempti Seterianus, & Fuscus nepos. Fuit autem Adrianus genere Afer, Adriani filius, suapte natura disciplinis deditus, & studiorum amator: in utraq; lingua impense eruditus. Nam quædam soluta oratione, & item poemata uaria reliquit: ambitiosus supra modum, utpote qui cætera omnia etiam minima tractauerit. Nam pinxit uenustissime, atq; etiam effigies è cera & creta formauit. Iactabat præterea se nihil eorum ignorare, quæ aut in pace, aut in bello, siue ad regem, siue ad priuatum pertinerent. Inuidebat autem magis, quàm æmulabatur. Quare quosdam celebres & excellentes artifices quos æquare non poterat, alios & quidem frequenteis subuertit, alios ceu studiorum & artium æmulos interfecit. Quippe cupiens omnes in quacunq; arte & disciplina superare. Quapropter Fauorinum Gallum genere, & Dionysium Milesium sophistas tunc egregios, tollere tentauit: ut scilicet eorum sectatores, atque inuicem certanteis perderet. Nam Dionysius aduersus Heliodorum, quem ille supreme amabat, & epistolarum magistrum fecerat, talia dixisse fertur: POTEST Cæsar pecunias & honorem tribuere, Rhetorem facere non potest. Fauorinus uero cum apud eum de immunitate quam is in patria sua obtinere cupiebat, causam acturus esset, suspicans ne aut inferior in iudicio esset, atque etiam contumelia afficeretur, cum ad tribunal uenisset, nihil aliud dixit, nisi quod per noctem magister eius in quiete astans, mandauit ei, ut pro patriâ operaretur, atque deprecaretur, quando in ea genitus foret. Vtriq; quàmuis iratus grauius Adrianus pepercit, quando illorum mortis nulla honesta causa uideretur. Sed Apollodorum architectum, qui Traiani forum, Metodæum, & gymnasium illo iubente Romæ fabricauerat, primū urbe expulit, postea interfecit, quasi criminis reum. Re aut uera, quod dum olim cum eo Traianus de operibus communicaret, Adrianus rei nescius, quædam etiam non uocatus locutus est. Cui Architectus, abi obsecro, & cucurbitas depinge, nihil enim horum recte nosti, forte tunc ille huiusmodi quadam pictura commendabatur. Adrianus uero imperium adeptus, iniuriæ recordatus est, atque licentiam huius non tulit. Siquidem descriptionem & formam templi Veneris, quod Romæ fabricabat, ad eum misit: quippe significans sine illius opera & ministerio, etiam ingentia ædificia extrui posse. Quærebat itaque, an ædificium illud recte, & commode se haberet. Rescripsit de templo, sublime illud & concauum fieri oportere, ut ex loco superiori in sacram usque uiam insignior prospectus esset, & magis conspicuus. Concauum, ad excipiendas ludorum machinas, quæ in eo latent

Ludorū
machin
ter com/
næ

ter compingi, & item ex occulto in theatrum duci possent. Quantum ad simu-
lacrâ pertineret, dixit, maiora facta fuisse quam ratio altitudinis & magnitu-
dinis postularet. Nam si surgentia spectacula & pægmata efferre uoluerint, illud nullo pacto effici poterit humilitate loci. Hæc palam cum rescripsisset, iratus est Cæsar, & supra modum doluit. Videbat sanè se id admisisse, quod nullo pacto corrigi posset: quare iræ & doloris impatiens, eum tolli iussit. Talis, & ad hunc modum erat Adrianus. Idem Homeri poemata abolere cogitabat, & pro eo Antimachum in scholis legendum inducere: cuius nomen multi adhuc ignorauerant. Erant insuper ei hæc uitia, hoc est qui nimis diligenter & curiose quàm expediret, omnia exquireret, quod item uarius foret, & prudens minus. Quæ omnia leniebat, atque eleuabat alia diligentia, prouidentia, magnificentia, & dexteritate quadam. Nam nullum ipse bellum mouit: & si quod motum erat, illud composuit: nulli iniuste pecunias abstulit: multis multa elargiens publice & priuatim, senatui & equestri ordini. Alios auxit pecunia, honoribus alios & dignitate honestauit, neque patiebatur à se quicquam peti, sed pro necessitate cuiusque omnia faciebat. Disciplinam militarem diligenter exercuit, ita ut qui uiribus polleret, neque contumax esset, neque etiam iniurias inferret. Ciuitates socias atque tributarias & subditos mirifice iuuuit, multas earum inuisit, & quas nullus ante se imperatorum uiderat: atque omnibus aliquid opis & auxiliij, ut ita dixerim, tulit. Romanum populum acerbè magis quàm indulgenter tractauit. Nam cum olim quædam per uim, & superbe in ludo armorum peterent, nihil eis distribuit, Imo uero iussit illud Domitiani pronunciarî SILETE. quod uerbum minime prolatum est. Nam præconum continuo sustulit. Ita eo signo, quod fieri solet, eos quiescere fecit, atque tacere. quare, inquit, non opus est ut ex præcepto sileant, qui iam tacere: hoc enim uult princeps. Neque tamen ideo iratus est præconi, imo uero maiore in honore habuit, propterea quod grauitatem mandati non exposuisset. Patiebatur talia huiusmodi, neque ægre ferebat admoneri & corrigi uel ab humili persona, si quid præter sententiâ & etiam subito ac fortuito iuuaretur. Transientem quondam mulier rogauit, ut se audiret: cui cum ille respondiisset, ocium mihi non est: illa deinde clamans, ait, noli ergo imperare: tum conuersus, eam audiuit. Nihil non consulto Senatu faciebat. ius assidue dicebat cum primoribus ciuium, aliquando in palatio, nonnunquam in prandio, interdum & siquidem sapius ex tribunali, ut quæ fierent, publicarentur. Assistebat interdum Consulibus, quoties hi iudicarent. In Circensibus ludis eos apprimè honorabat, domumque à Circo plerumque reducebat. Gestabatur in lectica: ne quispiam comitum illi molestus esset. In diebus neque festis, neque publicis domi manebat. Neminem, ne quidem salutantem, ne assiduo labore fatigaretur recipiebat, nisi necessaria res fuisset. Semper circa se & Romæ, & extra urbem optimateis habuit, quos etiam in conuiujs adhibebat. Quapropter quartus sæpe adhibebat. Venabatur quoties contingebat, prandebatque sine uino. deinde cum principibus

Pægmata.

Homeri poemata abolere cogitabat. Adriani uitia. Adriani uirtutes.

Militaris Adriani disciplina.

Ludus armorum. Domitiani uerbum, SILETE. Siletij nota.

Circenses ludi.

Ad stadium.

Infirmos
amicos uisi-
tabat Adria-
nus.

Caesarij.

Debita con-
donauit
Adrianus.

Tesserulae
donatiuorū.

Militaris di-
sciplina.

Bastai equi-
tes.

pibus & optimis uiris cenabat, & semper erat cenatio omnifariam sermoni-
bus referta. Infirmos amicos uisitabat: & quoties dies festos illi agerent, cum
eis simul ueniebat, & eorum agris ac domibus suauiter utebatur. Vnde &
multis eorum fato functis, & alijs dum uiuerent, statuas in foro posuit. Neque
tamen quicquam familiarium iniuriam alicui intulit: neque quicquam uendi-
tum: neque ex ijs quae dicebat neque faciebat: qualia olim Caesarij, & qui cum
Imperatoribus uictitabant, facere soliti erant. Et haec quidem obiter, & in sum-
ma de moribus eius exposui. Nunc quae generatim fecerit, quatenus eo-
rum meminisse licet. Romam ubi uenit, continuo per edictum condonauit
omnia debita, siue ea pertinerent regi, siue ad ararium. Decennium praescri-
psit: à quo tempore debere quisquam desineret, nec postea debiturus esset.
Per nataleis dies spectacula gratis populo diuidebat, ferasque multas confo-
di iussit, ut semel leones centum, & totidem leonae conciderint. Dona per Tes-
serulas separatim uiris, & separatim mulieribus in theatro & in circo dedit.
Item uiros discretos à foeminis lauari uoluit. Eodem quo haec gesta sunt an-
no, Euphrates philosophus uoluntaria morte excessit è uita. Veniam dede-
rat ei Adrianus citra ignominiam & infamiam, ut cicuram tum propter sene-
ctutē, tum etiam propter grauem morbum bibere posset. Caterum Adrianus
aliam ex alia prouinciam percurrans, regiones & urbes perlustrabat, & in pri-
mis arces omnes ubiq; contemplatus considerabat: quarum alias in loca ma-
gis opportuna transtulit, alias penitus subuertit. Omnia illa simpliciter non
dico, quo pacto generalia & communia in exercitibus se haberent, sed arma,
machinas, fossas, uallum, & mœnia, alia, priuatim uniuscuiusq; & eorum, qui
in ordine militabant, & eas ducebant uitas, statua, hyberna ipse intueri & ex-
quirere uoluit. Multa per licentiam in solutiorem morem lapsa, & quae fabri-
cata fuerant, correxit, & emendauit: alia destruxit & sustulit. Milites uero exer-
cebat ad omnem speciem pugnae. Hos honore affectit, illos officij admonebat.
Omnes pariter ea docebat facere, quae par erant. Atque ut etiam eius exem-
plo meliores & duriores redderentur, duro & aspero uictu utebatur: nam
siue pedibus iret, siue equitaret, nunquam uehiculum, aut quadrigas ascen-
dit. Caloris & frigoris iuxta patiens: quippe qui etiam Alpinas & Gallicas ni-
ues, & Aegypti ardores capite intecto pertulit. Atque ut omnia breuiter com-
plectar, sic opere & praecipis per totum imperij tempus milites omnes & ex-
ercuit, & exemplo instituit, ut usque in hodiernum diem quae ab eo facta fue-
runt, ea pro lege & militari instituto habeantur. Per belli tempus plurimum
in peregrina terra commorabatur. Et externi apparatus eius intuentes, in-
uiolati etiam pecunijs acceptis, nihil nouarum rerum moliti fuerunt. Sed adeo
peritos, & laborum patientis habebat exercitus, ut olim equites qui uocantur
Bastai, Danubium armati transnatauerint. Quae omnia obstupefacti ho-
stes, in seipsos conuersi, eo magistro usi sunt ad disciplinam eorum, qui inui-
cem contendebant. Theatra & certamina faciebat: urbes peragrabat sine re-
gio ornatu,

gio ornatu, imperatoriâq; pompa: nanq; ea nunquam extra Romam usus est. Patriam quàmuis eam magno honore & muneribus auxerit, & multa prædara ei dederit, nunq; tamen inuisere uoluit. Venandi studio usque ad insaniam, & periculum tenebatur: nam inter uenandum diffracto humero, & crus penè contriuit. Urbem præterea in Misia condidit, quam Adriani uenatica septa nominauit. Et quanquam huic rei assiduam operam daret, nihil tamen eorum neglexit, quæ ad administrandam Rempub. & imperij commoda pertinerent. Quantopere item uenationi intentus fuerit, argumentum est Borysthenes equus, quo in uenando plurimum utebatur: cui mortuo sepulchrum fecit, columnam erexit, & epigramma inscripsit. Quare minime mirandum est, si Plotinam mortuam, cuius potissimum opera imperium adeptus fuerat, eumq; amauerat, excellentissime coluerit & ornauerit. Per nouem enim funeris dies pullatus incessit, templumque erexit, & hymnos in eam fecit. Sed in uenando tanti roboris fuit, ut suem eximia magnitudinis solus uno ictu occiderit. In Græciam cum uenisset, multa largitus est, Sacrisque initiatus, mysteria Cereris spectare uoluit. Inde per Iudæam in Aegyptum transiuit, ubi Pompeio parentauit, carmenq; tale addidit,

Venandi studium.

Borysthenes equus.

Pulla uestis in luctu.

Cereris mysteria.

Ossa uiri Magni tenui quàm clausa sepulchro.

Tum disiectum monumentum instaurauit, atque protinus in Aegyptum ueniens, urbem quam Antinoi nominauit, condidit: de nomine Antinoi pueri eximia pulchritudinis, qui ex Bithyniæ urbe Cithynide quam Claudiopolim uocat, ortus, & in delitijs habitus, in Aegypto moritur, siue in Nilum ceciderit, ut Adrianus scribit, siue immolatus, ut ueritas habet, fuerit. Alioquin enim curiosissimus harum rerum, ut supra diximus, Adrianus fuit: quippe diuinationibus atque magicis sacris crebro utens. Quare seu ob amorem, siue quod uoluntariam mortem oppetierit, indigebat enim ad ea quæ parabat anima eius hominis qui sponte occubuisset, illum in primis coluit. quo enim loco is oppetijt, urbem conditam ab eo denominauit: eius statuas per uniuersum orbem terrarum, atque etiam effigies erexit: stellam deniq; à se uisam aiebat, quæ Antinoi foret. Eosque perlibenter audiebat, qui familiarius secum uiuebant, quoties talia fabularentur, ex Antinoi spiritu uere stellam natam, quæ tunc primum apparuisset. Hæc igitur crebro secum recogitabat. Interea Hierosolyma pridem euerfa, rursus habitari iussit, atque urbem Aeliam Capitolinam appellauit. Ioui item ex aduerso templi ædem excitauit. Bellum hinc & graue, & diutinum natum est: magno dolore afficiebantur Iudæi, atque indignabantur peregrinos secum in ciuitate habitare: & illud quoque etiam grauius ferebant, externa sacra fieri, & externorum deorum imagines in ipsa constitui. Qui uere tamen ab armis & cædibus, Adrianum ueriti, qui per ea tempora uicinis in locis constiterat.

Pompeij sepulchrum.

Claudiopolis.

Magicis sacris utebatur Adrianus.

Hierosolyma euerfa.

Bellum Iudaicum.

Iudæi spectant ad defectionem.

Nihilo tamen fecius inter se ea studiose fabricare non cessabant, quibus quoties belli necessitas posceret, uti possent. Postquam uero longius Adrianus abfuit, palam in arma uertuntur, quanquam aperta acie cum Romanis congredi non ausi sint. auxilia sumebant, muro & cauernis subterraneis specus fodientes, atque cuniculis omnia munientes: ut quoties uiolarentur, liberos haberent ad fugam exitus. inuicem quoque subter terram daniculum commeare. Specus & subterraneas uias superne quibusdam in locis hiantibus, ad uentos & lucem excipiendam perforauerant. Impetus eorum Romani primum contempserunt. Verum posteaquam uniuersa prouincia tumultuata est, & qui ubique gentium erant, cum eis conspirauerunt: tunc cognouere atque intellexerunt quam graue & periculosum bellum exortum foret. multa enim mala in Romanos partim clam, partim aperte aedebant. asciscere multos etiam externorum, praedae & lucri cupiditate, & ferere, ut ita dixerim, uniuersus terrarum orbis ex motu Iudaeorum concussus fuit. Tunc ergo Adrianus minime cunctatus, praecipuos Romanorum duces aduersus eos misit. Quorum primus Iulius Seuerus in Iudaeam ex Britannia uocatus. Hic minime ausus est praelium committere: Nam & multitudine longe impar erat ad decertandum, & hi de salute desperauerant. Igitur diuisos adortus, carptim ut quosque poterat, comprehendens, pro multitudine militum atque Tribunorum, tum ab alimentis & commeatu interclusos, tardius quidem, sed minore cum periculo penitus oppressit. Pauci admodum euasere atque a caede superfuerunt. Arces eorum quinquaginta celeberrimae dirutae sunt. Vici ad nongentos & octogintaquinque, qui sane frequentes & nominatissimi erant, direpti & mox igne consumpti sunt. Viri in excursionibus & in praelijs ipsis, ad quinquaginta milia caesi fuere. Fame, morbis, ac igni ingens multitudo absumpta est. Sic ferere omnis Iudaea defolata est. Quam cladem, etiam ante bellum, multa ipsis denunciauerant. Nam Solomonis sepulchrum quod illi in supremo cultu & reuerentia habebant, sponte & nullo impellente discussum, corruit. Lupi atque Hyenae passim per urbes incedentes ululabant. Non fuit incruenta uictoria Romanis: siquidem multi eorum occubuere. Quare Adrianus ad Senatum, scribens, eo minime usus est principio, quo caeteri Imperatores consueuerant, ad hunc scilicet modum, Si uos & filij uestri ualent, bene habet: ego & exercitus ualemus. Seuerum dein debellatis Iudaeis in Bithyniam misit Adrianus, non quidem ad bellum, sed indigebat prouincia praeside & gubernatore iusto, sapienti, & qui in dignitate fuisset, auctoritatemque haberet: quae omnia in eo inerant. Hic res Bithynicorum tam priuate quam publice ita disposuit & correxit, ut nos omnes Bithynij in hanc usque diem semper eius memoriam faciamus. & hic fuit Iudaici belli exitus. Exortum est mox alterum bellum ab Alanis. sunt enim Massagetae, autore Pharasmano. Hic Media grauissime deuastauit, Armeniam

Iudaeorum rei
bellio sub
Adriano.

Iulius Seue-
rus Adriani
legatus in Iu-
daeos.

Iudaeorum cla-
des sub Adri-
ano.

Solomonis
sepulchrum.

Iulij Seueri
laus.

Dionis pa-
tria.
Alani.
Massagetae.

Armeniam quoq; & Cappadociam laceſſiuit. Demum Alani accepta pecunia & donis, à Vologæſo partim inducti, partim item quod timebant Flauium Arrhianū, qui tūc Cappadociæ præerat, ab armis quieuerunt. Adrianus per hæc tempora ædem Iouis Olympij, in qua & ipſius ſtatua fuit, Athenis ædificauit. Impoſuit in ea Draconē ex India deportatum. Feſta præterea liberi patris, quod apud eos maximū eſt, princeps in ueſte indigena magnifice cōcelebrauit: atq; templū eius quod Græci Panhellenon uocant, ædificare eis conceſſit. Certamen & ludos inſtituit. Pecunias multas, frumentū annuū, & inſuper uniuerſam Cephaleſiam, Athenienſibus elargitus eſt. Leges multas tulit, ſed illud in primis ſanxit, ne Senator aut ab ipſo, aut per alterum tributo condemnaretur. Romam cum ueniſſet, atq; in quodam ſpectaculo aurigam quendā liberum fieri cum clamore populus rogaret, reſpondit per tabellā, docens iniquū à ſe hoc peti, ut alienum ſeruū liberum faceret, ne domino eius uis & iniuria fiat. Morbo deinde tentari cepit. Siquidem ſanguis qui ei cōſuetus erat per nares effundi, tunc maxime abundauit. deſperata eſt ſaluſ & uita, quapropter cum adhuc ſanguine trāſmiſſurus eſſet, Commodū Lucium ſucceſſorem ſibi, & Romanis Cæſarem designauit. Seuerianū uero & Fuſcum nepotē eius, quod illud ægre ferre uiderētur, ſuſpectos & inuiſos, iuſſit occidi: quorum alter nonagenarius, alter uero decem & octo annos natus erat. Sed Seuerianus priuſq; iugularetur, ignem popoſcit, atque incenſothure, Vos, inquit, o dei teſtor, me nihil mali cōmiſiſſe: de Adriano hoc tantum imprecor, ut cū mori cupiet, non poſſit. Et quidē mortuus eſt Adrianus poſt morbum largum, ſæpius fruſtra inuocata morte. Sæpe etiam ſeipſum occidere uoluit. Extat eius epiſtola, quæ hoc ipſum ſignificat, Scribit enim, Quam miſerū eſt mortem optare, & mori nō poſſe. Hunc Seuerianū Traianus ſucceſſorem aliquādo & dignū imperio iudicauit: Nam in cōuiuio olim quæſiuit ab amicis, ut decem nominarēt uiros, quibus ſumma Reip. & rerū ſaſtigiū demandari poſſet. Tum uero cōpreſſo aliquātulū ſermone, inquit, Nouē per uos diſcere cupio, unū ego Seuerianū habeo. Floruere ea tēpeſtate excellētes alij uiri, ſed maxime celebres atq; illuſtres duo fuere, Turbon, & Similis, qui etiā præmia fortitudinis retulere. Turbon uir fuit maxime militaris, & gubernandi exercitus ſcientiſſimus. Hic primū in prouincijs procurator fuit, deinde præfectus Prætorianorū: in quo magiſtratu nihil unquam aut molle, aut ſuperbum geſſit, ſed uelut unus de numero Gregariorum militum uiuit. & alia multa, tum illud maximum fecit, quod totam diem cum Imperatore uerſabatur: ad quem plerūq; poſt mediam noctem accedebat, quo tempore cæteri ferē homines dormire incipiūt. Floruit etiam Cornelius Fronto, cuius in agendis cauſis primæ partes erant. Hic aliquando perueſperi cum à cœna domum rediret, audiuiſſetq; eum cui patrociniū quandoq; pollicitus fuerat, cauſam agere, in ueſte Senatoria quam tunc habebat, iudi-

Flauius Arrhianus.

Iouis Olympij ædes Athenis. Liberi templum.

Commodus Cæſar deſignatur.

Imprecatio Seueri in Adrianum.

Seuerianus laus & mors

Turbon uir fortiffimus.

Fronto Cornelius orator.

Aue. bat, iudicium ingressus est, iudicesque salutauit, non dicens Aue, quæ ma-
Saluc. tutina erat salutatio, sed uespertino usus uerbo, Saluete inquit. Turbo nun-
 quam domi per diem, neque etiam cum morbo laboraret uisus fuit: atque
 monenti olim Adriano, ut quiesceret, respondit, oportere prepositos rerum
 stantes mori. Cæterum similis & ætate, & honore eos antecedebat, nulli præ-
 fectorum, ut ego existimo, cedens: id quod ex paucis coniectari licet. olim
 eum Adrianus cum Centurio esset, in consilium uocauit, priusquam præfe-
 ctos, cui ille inquit, turpe est o Cæsar, cum Centurione differere, præfectos
 uero non admitti. Præfecturam deinde inuitus accepit, quam deinde de-
 posuit uacatione data, uixq; dimissus, in agro septem annos (quod fuit reli-
 quū uitæ) in ocio & quiete exegit, atq; hæc moriens sepulchro inscribi iussit,

**Viueret quis
 uere dici pos-
 sit.**

SIMILIS HIC IACET, CUIVS AETAS QUIDEM MULTORVM
 ANNORVM FUIT, SEPTEM TAMEN DVNTAXAT ANNIS VI-

**Adrianus
 phthisi con-
 sumptus.**

XIT. Interea Adrianus nimio sanguinis defluxu phthisi, mox tabescen-
 te corpore hydropisi corripitur. Adoptauerat Lucium Commodum. Sed
 cum multo sanguine & perpetuo defluente, morbo miserando teneretur,
 primores, obiter etiam celebres Senatorum domum conuocauit, atque de-
 cumbens in lectulo, hæc inquit. Amici uiri, filium ut ex me genuerim, na-
 tura nõ concessit, sed uos per leges dedistis. Genuerim an elegerim, multum

**Adoptiui li-
 beri genitis
 præferendi.**

interest: qui genitus filius, is erit, quem fata uoluerint: adoptatum autem
 unusquisq; sibi pro uoluntate assumit. Quare plerunq; per naturam stul-
 ti atq; mutilati filij dantur: qui uero leguntur, integro hi sunt corpore & men-

**Comodus
 imperio desi-
 gnatus, e ui-
 ta excessit.**

te sana. Quare Lucium primum ex omnibus delegeramus, qualem neque
 filium optare potuissem. Sed quando fata nobis illum eripuerunt, inueni pro-
 fecto uobis Imperatorem, qui nobis pro illo succedat, quem uobis damus
 & pollicemur generosum, mitem, mansuetum, misericordem, atque pru-
 dentem: & qui neque temerarium quiddam propter iuuenutem, neque
 per senectutem negligenter aut timide facere poterit, sub legibus educa-
 tum: & qui secundum mores patriæ princeps Reipub. & dux exercituum
 fuit, & qui nihil eorum ignoret, quæ ad imperium pertineant, omnibusque
 rebus pulchre uti poterit: hunc & si cognoscam supra omnes homines ocio
 deditum, & inuitum imperium & summam rerum capeffere, tamen ut ex-

**Antoninus
 Pius impator.**

istimo, nunquam aut uos, aut me deseret, aut negliget. Sic Antoninus Im-
 perator creatus est. Sed cum illi uirilis stirps nulla foret, Commodi filium
 adoptauit, adiuncto etiam Marco Annio Vero. Voluit enim in longum
 tempus eos qui post se imperaturi essent. Hunc Anniū Marcum, prius Cati-
 liū nominauerat, nepos fuit Anni Veri, qui ter Consul atq; etiā Tribunus
 fuerat. Utrosq; adoptari ab Antonino iussit: maiore tamē honore prosecu-
 tus est Verū, cum propter cognationē quæ cū illo intercedebat, tum propter
 ætatē, & quod uiuaciore & fortissimo ingenio cognoscebatur: ex quo illum

**M. Annius
 Verus.
 Catilius,
 Annius Ve-
 rus ter cōsul**

sape

sape per iocum, ad sensum uerbi Græci respiciens, minime aptum iudicijs esse dicebat. Caterū Adrianus, magicis artibus, & incantamentis quibusdam aquā omnem intercūtē eduxit, qua tamen rursus & celeriter repletus fuit. Postquam igitur morbus auctus est, & utcunq; adhibitis remedijs indies deficiebat, mori decreuit. Sape aut uenenū, aut gladium postulabat, & frustra quidem: nullus enim porrigebat. Posteaquā autem promissa pecunia, & data uenia nemo ei obtemperabat, accersit Mastorem quendam Barbarum nomine, genere Iazigem, quo homine propter robur & audaciam plerunq; in uenationibus usus fuerat. Hunc partim minis, partim magnis pollicitationibus impulit, atque coegit, ut cædem sibi inferret: circumscripsitq; locum sub māmilla, quem Hermogenes medicus demonstrauerat: quo lætali ter percussio, statim sine dolore expiraret. Sed ubi hoc ei non successit: nam Mastor tanto facinore perterritus atq; attonitus, aufugit, multum in graui morbo de se conquereretur, quod nullam potestatem haberet, nec sibi mortem consciscere posset, maxime quando etiam multa super alios posset. Demum consilio medicorum super uitam abstinuit cibo & potu, qui ad salutem, imo ad morbum exaugendum faceret. Mortuus est tandem, dicens illud in populo uulgatum, TURBA MEDICORVM IN

TERFECIT REGEM. Vixit autem annos duos & sexaginta, menses quinque, & dies sex, Imperauit annos uiginti, menses undecim.

Sepultus est in ripa fluuij, iuxta pontē Aeliam: illic enim

sepulchrum conditum: iam enim Augusti monumentum repletum erat: nec quisquā amplius

in eo sepeliebatur. Infensissimum omnibus

cædes fecerant, initio imperij &

sub eius mortem, uelut iniuste

& impie occisi fuerint,

quanquam natura

minime saeuus

esset. Nam

cum multi gra-

uiter in eum peccas-

sent, id satis existimauit,

hoc ad eorum ciuitates scribe-

re, quod sibi non placerent: si qui qui

bus filij erant, pro scelere debebant, sal-

tem pro numero puerorum supplicia eorum eleuauit.

Magis artibus hydro-
pism cura-
uit Adrianus

Mastor barbarus.
Adrianus optat mortē.
Vitalia sub māmilla.
Hermogenes medicus.

Medicorum turba noxia.

Adriani mors & sepulchrum.
Augusti sepulchrum.

Adrianus natura mitis.